

2514 M. S. J.

17659

I.

Lz. 29.

P. 6.

Nr. 12.

1030

Alva Berum

-
IV
./.-
IV
m.dr/
Or.-
1790r.
91r.-
spr-
a./.-
763r.
emil
81.-
C.
biach

Friedrich Lönke Buchhalter
my house am Lönke in the

G Ł O S

GO. Xcia Smci

K A Z I M I E R Z A
S A P I E H Y,
GENERALA ARTYLLERYI

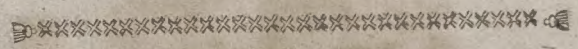
MARSZAŁKA KONFEDERACYI W. X. Lit:

NA DNIU 21. KWIETNIA 1789. ROKU

M I A N Y.

392 666

III

Daruy Miłościwy Panie, iż lubo słyszałem na dniu wczorajszym, że tocząca się przed zafolwowaniem Sessyi materia już jest ukończona, przecież w wolnym żyjąc Narodzie i wiedząc z doświadczenia, naczym się zaśadza ta wolność, nie znam za Prawo, nie znam za decyzją Stanow tylko to, co jest Ich większości lub iednomyslności potwierdzone wyrokiem. Pamiętając nad to o wyrazach przysięgi Marszałkowskiej iż na żądanie choćby iednego Turnus odmowiony nie będzie; pamiętając ieszcze lepiej i przekonanie i oświadczenie mo-

)(

ie, domagające się na dniu wczorajszym *ante omnia* żeby konkluzya moja do decyzji wzięta była, nie mogę toczącą się względem Noty Posła Rosyjskiego materyą mieć za skończoną. Albowiem takowe ukończenie od woli wszystkich trzech Stanow zależy.

Na tey tedy gruntując się prawdzie, rozumiem że nie zgrzeszę, gdy będę się dopraszał, by od tego dzisiejsza się zaczęła Sessya, czego decyzya przez zafolwowanie wczorajszej wzbronioną została. Zebym zaś się próżno upornym nie okazał, w krotkości powtorzę zdania moiego powodu.

Dwa tutaj są M. Panie kroki z okoliczności wzwyż wspomnioney Noty pod uwagę Stanow przychodzące, ie. den komunikacya Noty Krolowi Janci Pruskiemu, drugi odpowiedź J. Panu Posłowi Rosyjskiemu. Pierwszego z nich słuszność i winne dla tak Nam przychylnego Monarchy wymagają względy. Tęgo ja kroku zawsze żądałem, czego dowodem jest głos na dniu wczorajszym J. W. J. Xdza Podkanclerzego Koronnego, gdy oświadczył iż to jest jednomyślne zdanie Deputacyi, na ktorey Sessyi znajdowałem się gdy ten był wybrany frzodek.

Wszelako nakaz tey komunikacyi choć od nikogo z dobrze myślących ani znalazł ani znaleźć może, zaprzeczenia nie jest jeszcze zupełnie ukończony. Bo kiedy Pan słudze co rozkazuje, powinien wyraźne do okownway niaska.

zać mu prawidła. Więc trzeba żeby Prześweitne Stany rzekły przy zleceniu Deputacyi ułożenia komunikacyney Noty, iaka iey treść bydz powinna, y co mamy oświadczyć, że czynić w takowym razie pragniemy: Bo Narod co nie ma swoiey determinacyi, zapewnie się od obcych poważania spodziewać nie może.

Przeświatne Skonfederowane Stany! Jeden z najpierwzych obitawałem przytym, abyśmy wezwali *bona Officia* Kroła Jmci Pruskiego i im więcej będę widział Jego dla Nas istotney przyiaźni, tym ściśleyszym będę radził z nim się łączyć związkiem, Ale ia przyiaźń między Narodami chcę mieć istotną, nie jak u Nas Moskwa czyniła, co Naszą dependencyą płacąc despotyzmem, wszystko to przyiaźni okrywała Imieniem.

Nie trzeba by Narod samowładny czekał rozkazu obcego, co mu czuć co czynić każą; ale i owszem trzeba postępkami swoiemi okazując, co czuie, tak czynić, iżby drugich zachęcić do trzymania z Nami.

Kto ma duszę, kto ma śmiałość, ten ku obronie swojej własności i swoiey sławy sam pierwsze czynić powinien kroki. Niech szuka wsparcia, ale niech razem okazuje, że gdyby go nieznalazł, woli zginąć niż dać się skrzywdzić, a wtedy dopiero łatwiej i sławę i wsparcie znajdzie.

Nikomu za nikogo wystawiać się roztropność nie radzi więcej, iak on sam pragnie i dla tego, gdyśmy pierwszy raz wezwali *bona Officia* Króla Jmci Pruskiego, nie byłem zdania tych, co radzili czekać z podaniem powtorney Noty o Ewakuacyą po odpowiedzi na pierwszą, do poki nie będzie wiadomości z Berlina, i skutek stwierdził moje przepowiedzenie; bo poty Dwór Berliński na Nasze nie odpowiadał żądanie, dopoki niezobaczył iak daleko nasze rozciąga się przedsięwzięcie.

Nie jestem i teraz tego mniemania, żeby nie odpowiedzieć Jmci Panu Posłowi Rosyjskiemu, bo chcę okazać całemu światu, że w każdym momencie Polka czuć się umie.

Już tu dość iafno było przed kilkudniami wyświecone, że nie może być większym dowodem niepoważania Narodu, iak nieodpowiedziawszy na Jego żądania, zamiast ich skutecznienia iako zgodnych z sprawiedliwością i Prawem własności, nowe a przeciwne dobru krajowemu podawać nalegania.

Uczynić to czego żądają byłoby podłością, przemilczeć odpowiedź jest znakiem boiaźni, i wahania się tam, gdzie idzie o sławę, o powagę Narodu. Choć więc znam tak dobrze iak pewnie każdy z kochających Ojczyznę Obywateli, że niema najmniejszego Prawa żądać wolności przeyścia przez Polskę Woysko Rosyjskie, lubo znam że własny Nam tego dozwalać Im nie każe interes, znalazłem

przecież że odmowienie zawsze potrzebne, ale teraz zaraz uczynione, ieszcze nie jest dogodne temu poszanowaniu, które sobie, które temu Rzplta winna Sąsiadowi, co się za nią wstawiać raczy. Bo odmowienie już jest odpowiedzią, a tey nikt nie powinien czynić, gdy Go tak mało poważają, że Mu nawet odpowiadać nie chcą.

Wzajemność we wszystkich względach panować powinna między Narodami; i dla tego radziłem i radzę żeby Deputacya J.P. Posłowi Rosyjskiemu doniosła, że żadney nie zyska rezolucyi, dopoki Dwor Jego względem Ewakuacyi Skenfederowanym Rzpltey Stanom dać iey nie zechce. Tym sposobem i Jemu i całej Europie pokażemy, że już teraz chcemy, by się wszyscy z Nami tak iak z Narodem samowładnym obchodzili; i ten to jest krok, który za konkluzję Głosu Moiego przed kilko dniami położyłem, nie słyszałem żadney przeciw temu opozycyi, owszem miałem szczęście przez znaiomych z gorliwości i Obywatelstwa godnego Senatora i Posłow być popartym.

Wczoray proponowana dopiero została komunikacya którą ia tak naturalną i z siebie wynikającą znaydowałem, żem o niey nawet niewzmiankował. Nie sprzeciwia się ona wcale temu, co ia podałem postępkowi, owszem, tak jest słusznym wymiarem poważenia i wdzięczności względem Króla Jmci Pruskiego, iak odpowiedź w moiej konkluzyi zawarta przyzwoitym okazem, czułości sposobu którym się z Nami obchodzi Rosya.

Lecz by już wszystko na iaw wystawić, w czym dla Rosji jest zyskowniejsza komunikacya Noty Dworowi Berlińskiemu, bez żadney tym czasem na żądania JP. Pośła Rosyjskiego odpowiedzi; Trzeba wiedzieć, że niema sprężyn, którychby nieruszono do przemienienia surowych względem niewpuszczania Woyska Ordynansow przez Kommissyą Woyskową za Prezydencyi JW. Hetmana W. Kor: danych a gdy tego dokonać nie można było, podzielone teraz Woysko częstkami wprowadzić, a te Transportami ochrzcić usiłowano, i tak iedno innym zrobić sposobem. Widząc że stałych osłabić ani groźbą ani omamieniem nie mogą umyśłow, zechcą pewnie teraz Nas osłabiać daniem innego kształtu tej stałości przed przyjaźniami dla Nas Narodami, dla tego już wolą samą komunikacyą, bo gdy ta bez poprzedzającej Rosji poydzie odpowiedzi do Dworu Berlińskiego, sztuczna polityka potrafi wystawiać bezsilność Polakow, ich własną w swoich ratowania się sposobach nieufność, ich do iarzma Rosyjskiego nawykłość, potrafi temi widokami przekonywać że Polacy tak są słabi, iż chcąc ratować ich Potencya zamiast im pomagania, sama tylko dźwigaćby musiała niebezpieczeństwa i ciężary.

Przeciwnie zaś lękają się tego: że gdy poznaią Dwory przyjazne, iż meśtwo stałość, niepodległość duszę Polakow napelniają, a że silnie w swojej i cudzey stanąć potrafią obronie, znajdzie się pewnie taki co zechce byź Nam użytecznym, widząc że i my byź użytecznymi możemy.—

A co większa co jest rzecz iawniejsza, że znając niczym nieporuszoną cnotę Fryderyka Wilhelma, wiedząc iż solennie Nam w oczach całej Europy przyrzekł wspierać i utrzymywać Naszą niepodległość, przewidując z bojaźnią, iż gdy My śmiało stanem przy tej niepodległości obronie i przy Prawach Naszey własności, przyiazny Nasz Sąsiad nas nie opuści & *hic cardo Rei.*

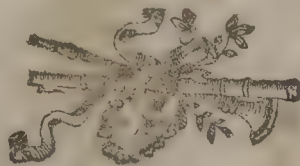
To powod czynienia wszystkich usiłowań, żeby Polska nie okazała wcześniej, że już odtąd wszystkimi siłami chce bronić Praw swoich i samowładztwa Rzeczypospolitey.

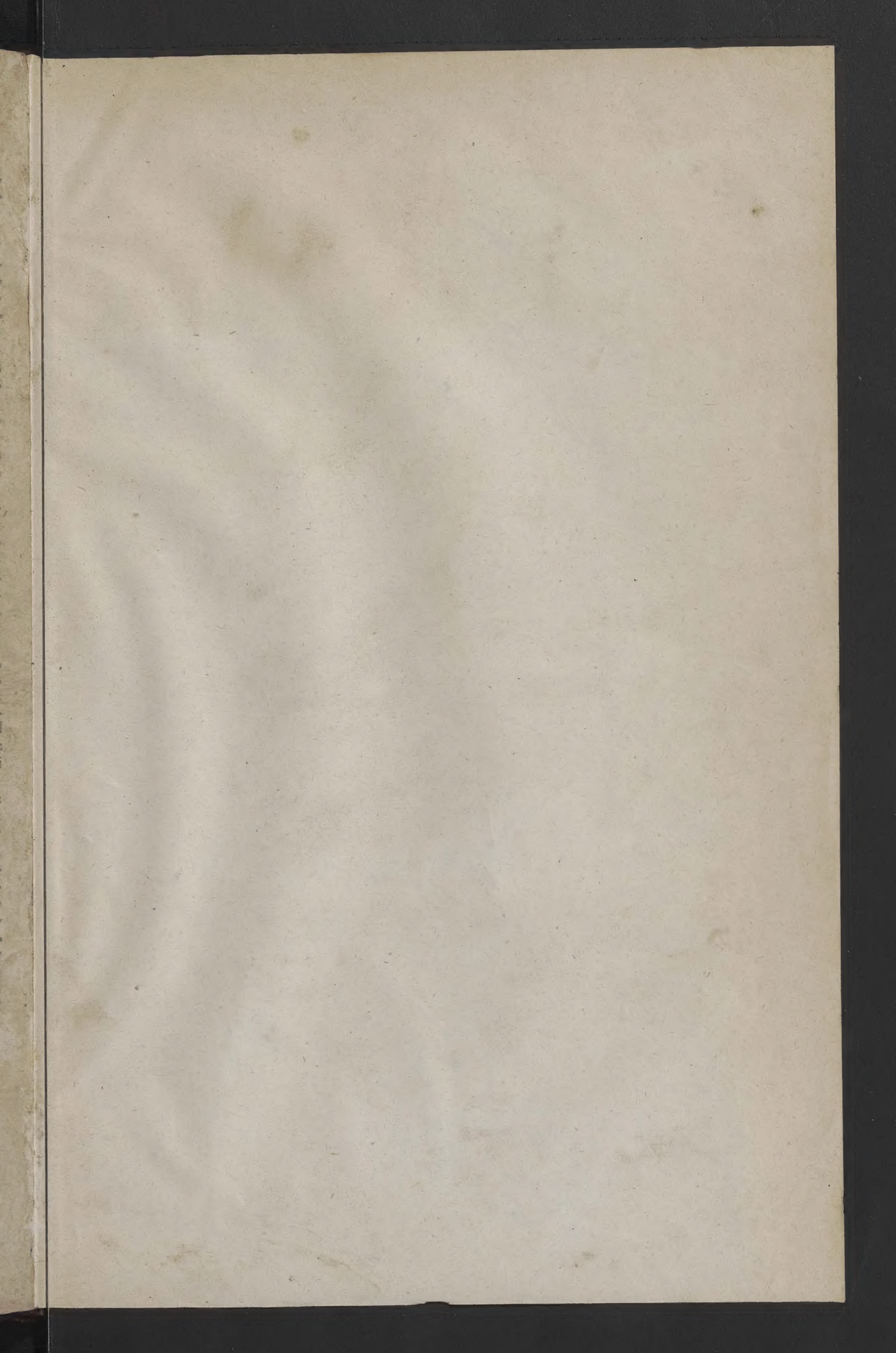
Prześwietne Stany! Może mniey doskonały Polityk naszym iasno rzeczy wystawił; alie chcąc usprawiedliwić moje wniesienie, musiałem się z jego tłumaczyć powodow.

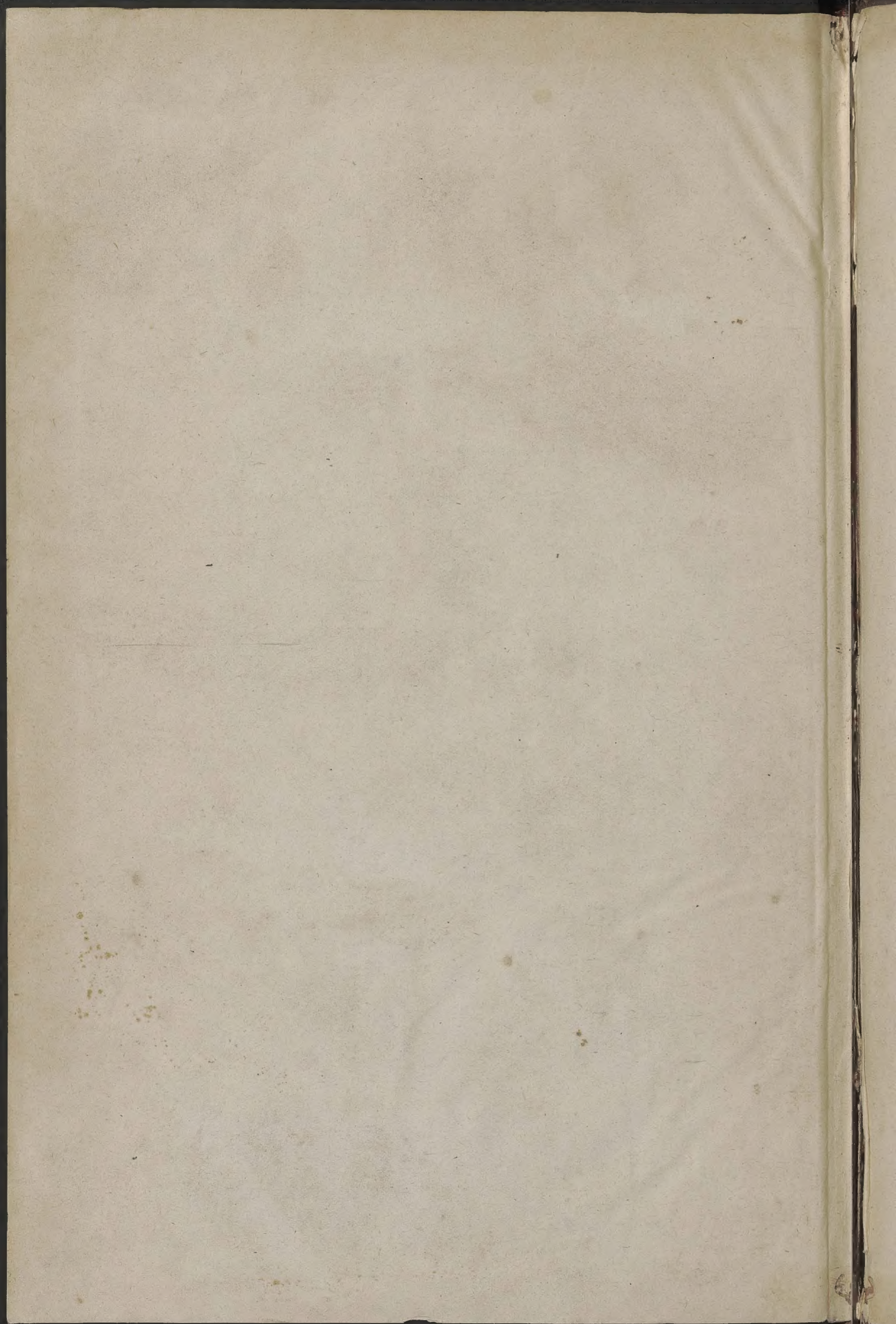
Do żadney Zagranicznej nie przywiązany systemy, bo tylko z kaźdey wybierając, co sędzę bydz użytecznym dla moiey Oyczyzny, daleki od podchlebstwa, daleki od ulegania, zapewne dla moiey Ofobistości pomyslnych nie mogę się spodziewać losow, ile gdy w Polsce ten los i nypocziwzego czleka spotyka, że jest od iednych poślądzanym, od drugich prześladowany. lecz dość dla mnie będzie, gdy głos Publiczności który istotną stanowi sławę, o ktorego pochwały nypierwsi dbają Monarchowie, i który tym bardziej w wolney Rzeczypospolitey, szanowany bydz powi-

nien odda sprawiedliwość nieskazitelnosci chęci i postępkow moich, gdy na Relacyinyh Seymikach śmiało stanąwszy przed współ-Woiewodzanami memi, zobaczę iż nie żałuję tego że mi swoich powierzali łolów: gdy na koniec do Grobu poniosę imię dobrego Polaka.

Godny Stanu Rycerskiego i Konfederacyi Koronney wolnemi głasy wolnego Narodu obrany Marszałku, pełne wdzięczności składam Ci dzięki, za to: żeś na dniu wczorajszym względny na wniosek Kolegi i Posła, do decyzyi Przesławietnych Stanow podał moją w tey mierze konkluzją. Ty ieden iako pierwszy Stroż porządku Seymowania, wskazywać powinienes tor czynności Naszych. Ty ieden masz Prawo ogłaszać zmienienie za decyzją Stanow Projektu w Prawo. Twój pierwszy podpis Konstytucyi moc oznacza, Ty na koniec ieden-tylko możesz swoich ściśle dopełniając obowiązkow, powiedzieć że rzecz w iakiej materyi jest ukończona. A gdy tego z ust Twoich nie słyszałem, przeto na podaną moją propozycją względem odpowiedzi JPa. Posłowi Rosyjskiemu na ostatnią Jego Note o zapytanie, czy jest zgoda? a jeśli iednomyslności nie będzie o Turnum dopraszam się.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0023150

